

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' : ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΙΩΝΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (330-717)
Ι. ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
3. Η ΠΑΛΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Διαγραμματική παρουσίαση μαθήματος

A. Ο αγώνας κατά των αιρέσεων

Ο Χριστιανισμός υπέφερε από *παρεκκλίσεις* (απομάκρυνση από την αρχική θέση, απόκλιση) από την ορθή χριστιανική διδασκαλία, οι οποίες ονομάστηκαν αιρέσεις.

Κυριότερες αιρέσεις

Αρειανισμός (πήρε το όνομά του από τον πρεσβύτερο Αλεξανδρείας Άρειο)

- Αμφισβήτησε τη θεότητα του Χριστού.
- Είχε μεγάλη διάδοση στην αυτοκρατορία, τους Γότθους και άλλα γερμανικά φύλα.
- Καταδικάστηκε από την Οικουμενική Σύνοδο της Νίκαιας (325) και της Κωνσταντινούπολης (381).

Νεστοριανισμός (πήρε το όνομά του από τον επίσκοπο Κωνσταντινούπολης Νεστόριο)

- Τόνιζε την υπεροχή της ανθρωπίνης φύσης του Χριστού.
- Καταδικάστηκε από τη Γ' Οικουμενική Σύνοδο της Εφέσου (431).

Μονοφυσитισμός (κύριος υποστηρικτής της ήταν ο αρχιμανδρίτης Ευτυχής)

- Τόνιζε ότι η θεία φύση υπερίσχυσε στο Χριστό.
- Καταδικάστηκε από τη Δ' Οικουμενική Σύνοδο της Χαλκηδόνας (451).
- Κυριάρχησε στις ανατολικές επαρχίες του Κράτους.
- Οι μονοφυσίτες αποδέχτηκαν την κυριαρχία των Αράβων, για να απαλλαγούν από την καταπίεση του Βυζαντινού κράτους.

B. Μέτρα κατά της αρχαίας θρησκείας

Αυτοκράτορας Ιουλιανός

- Προσπάθησε να επαναφέρει τη λατρεία των θεών του Ολύμπου και να περιορίσει τα διδακτικά δικαιώματα των Χριστιανών, χωρίς, όμως, αποτέλεσμα.

Αυτοκράτορας Θεοδόσιος Α'

- Έκλεισε τα μαντεία και τους αρχαίους ναούς.
- Απαγόρευσε τους Ολυμπιακούς αγώνες και τα Ελευσίνια μυστήρια.

Γ. Η σχέση του Χριστιανισμού – Ελληνισμού. Από τη σύγκρουση στη σύνθεση

Η στάση των Χριστιανών απέναντι στον Ελληνισμό ήταν διμερής:

α) πόλεμος εναντίον του Ελληνισμού :

- Κατέστρεφαν τα αρχαία μνημεία και μετέβαλαν τους αρχαίους ναούς σε εκκλησίες.
- Κατεδίωκαν τους οπαδούς της αρχαίας θρησκείας.

β) Αξιοποίηση του Ελληνισμού:

- Υπέρμαχοι της στάσης αυτής ήταν οι Μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας.
- Οι εκπρόσωποι αυτοί του χριστιανισμού αξιοποίησαν επιλεκτικά τα αρχαία κείμενα.
- Το αποτέλεσμα : μέσα από το διάλογο και τη σύνθεση, **Χριστιανισμός και Ελληνισμός** βρήκαν **σημεία επαφής**.

Ιστορικοί όροι μαθήματος προς διευκρίνιση

Αίρεση : παρεκκλίσεις από την ορθή χριστιανική διδασκαλία (Ορθοδοξία), όπως αυτή διατυπώθηκε επίσημα από την εκκλησία, με τη συνδρομή του Κράτους, στις Οικουμενικές Συνόδους.